

ระบบการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ดวงรัตน์ ศรีวงษ์กุล

การศึกษาไทยในทศวรรษนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกแคบเข้าเกิดความร่วมมือและแข่งขันในด้านต่างๆ สูง จำเป็นต้องสร้างปัจจัยอันเป็นข้อได้เปรียบในการพัฒนา โดยการพัฒนาคุณภาพประชากร กำลังคน เทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการ การให้คนได้รับการศึกษาสูงขึ้น โดยมุ่งการศึกษาตลอดชีวิตเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการคุณภาพของการศึกษาคือหัวใจของความเป็นเลิศ เร่งกระจายโอกาส และความเสมอภาคในการศึกษาให้มากขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับหลักสูตรการสอนของครู ระบบการเรียนของนักเรียน ระบบการทดสอบ การประเมินผล หากผิดพลาดในเรื่องเหล่านี้ก็จะผิดพลาดหมดและครู - อาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน ผู้นำทางการศึกษาในระดับกระทรวงจะพูดถึงโครงการขยายการศึกษามากกว่าการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ ควรมีจุดเน้นต่างๆ ดังนี้

จุดเน้นที่ 1 คือ ปฏิญญาการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องมุ่งสร้างความสามารถและทักษะของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้เมื่อจบแต่ละระดับไปแล้ว ทักษะและสมรรถนะดังกล่าวเรียกว่าเป็น "Portable Skills" ซึ่งได้แก่การเรียนรู้ด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดชีวิต คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับด้านเทคโนโลยีในอนาคต ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของวงการธุรกิจ และองค์การบริหารต่างๆ ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ กระบวนการสอนของเราเน้นในการจำมากเกินไป ควรใช้วิธีการแสดงความคิด วิพากษ์วิจารณ์ ครูเป็นผู้ชี้แนะกระบวนการจัดเป็นระบบที่เรียกว่า ระบบ Tutorial และให้นักเรียนและนักศึกษาค้นคว้าจากตำรา หรือหนังสืออ่านประกอบ/อ้างอิงมาก่อน จะทำให้กระบวนการเรียนรู้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น การฝึกให้

นักศึกษาวิเคราะห์ได้ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค เป็นแนวปรับขั้นต่ำ (basis) ที่จะเตรียมคนของเราให้สามารถพึ่งตนเองและสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ในยุคสมัยใหม่ ความรู้เปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเยาวชนคนไทยเพียงแค่จบการศึกษาจากระบบโรงเรียนและมหาวิทยาลัยจะตามไม่ทันและจะล้าสมัย จำเป็นต้องปรับระบบการศึกษาและการเรียนรู้ของคนในสังคมให้เป็นระบบการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ด้านซอฟต์แวร์ (Software) และด้านสังคม (Peopleware)

องค์ประกอบด้าน Hardware ได้แก่ระบบคมนาคมสื่อสาร ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบห้องสมุด ควรส่งเสริมให้มีสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และวิทยุเพื่อการศึกษาหลายๆ ช่อง เช่น สำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาและช่องการศึกษาทั่วไป เผยแพร่ตลอด 24 ชั่วโมง ควรส่งเสริมให้มีห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีหนังสือเอกสาร ข้อมูลในรูปแบบของวิดีโอทัศน์และเทปวิทยุ จัดบริการให้ทั่วถึงเปิดบริการถึงเที่ยงคืน ให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายของแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมา

องค์ประกอบด้าน Software การสร้าง Software ทางด้านการศึกษาอาจจะยากยิ่งกว่าการสร้างฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ได้แก่ตัวข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหาสาระ วิชาการที่บรรจุในเทป เอกสาร และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต้องมีนโยบายที่แน่ชัดให้รัฐบาลและเอกชนพัฒนาด้าน Software เช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์การผลิตและการแปลข้อมูล เอกสารตำราวิชาการต่างๆ วิชา โดยให้มีการเชื่อมโยงประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านฮาร์ดแวร์กับซอฟต์แวร์ปรับมาตรการด้านภาษี เพื่อจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุนผลิตงานพิมพ์ต่างๆ เช่น วารสารที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้

องค์ประกอบด้าน Peopleware การสร้างสังคมการเรียนรู้ทำได้ยาก สร้างทัศนคติของประชาชนให้รักที่จะเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ทั้งสนุกมีคุณค่าแก่ชีวิต มีการปรับระบบการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เช่น ส่งเสริมให้ครู - อาจารย์ มีแรงจูงใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำความรู้ใหม่มาประกอบการพิจารณาเลื่อนวิทยฐานะของตนเอง ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ และชุมชนวิชาการในสถานศึกษา และสาธารณะ เช่น ส่งเสริมให้เกิดชมรม/สมาคมวิชาชีพ การสัมมนาทางวิชาการ กำหนดให้สถานีวิทยุและโทรทัศน์ จัดรายการศึกษาแก่ประชาชนให้สถานศึกษายอมรับผลการเรียนรู้ที่เกิดจากนอกระบบหรือการเรียนรู้โดยตนเองโดยจัดมาตรฐานการทดสอบที่เหมาะสม ส่งเสริมการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้ทุกๆ คนมีโอกาสเท่ากัน

จุดเน้นที่ 2 คือ ปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวัยวุฒิของผู้เรียนเหมาะสมกับยุคสมัย ในระดับอุดมศึกษา เมื่อจบหลักสูตร 4 ปี แล้วควรฝึกให้นักศึกษาทุกคนเป็นนักค้นคว้าได้เป็นนักวิจัยทั่วๆ ไปได้ไม่ควรรอถึงปริญญาโท ส่วนปริญญาเอกนั้นเป็นการเพิ่มศักยภาพทางด้านวิจัยค้นคว้าที่มีอยู่แล้ว

จุดเน้นที่ 3 ระบบการทดสอบ การวัดผล การวัดผลในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะใช้ข้อสอบแบบตัวเลือกมากเกินไป ทำให้เน้นความจำหรือการเรียนรู้เนื้อหาจนเกินไปควรใช้การทดสอบแบบเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองคือตั้งคำถามแบบปลายเปิด การจัดทำโครงการ การรายงาน การเขียนเรียงความเพื่อวิเคราะห์หรืออภิปรายปัญหา

จุดเน้นที่ 4 การปฏิรูประบบการฝึกหัดครู และพัฒนาครู ครูเป็นปัจจัยตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของการเรียน บุคลากรครูในที่นี้หมายถึงอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ครูในโรงเรียน ครูการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิตที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีด้านการศึกษาทางไกล แผนหลักของการปฏิรูปการฝึกหัดครูได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ได้แก่ ระบบการสรรหาคนเก่ง คนดีมาสู่อาชีพครู คัดผู้เรียนดี มีเจตคติ บุคลิกภาพเหมาะสม การปรับระดับเงินเดือน ระบบความก้าวหน้า และบรรยากาศการทำงานของครูเป็นจุดดึงดูดให้เข้าสู่อาชีพนี้ ; ระบบการฝึกอบรมและการศึกษา ควรปรับหลักสูตรให้สามารถเตรียมคนเข้าไปสู่สถานการณ์ที่แตกต่างกันได้ หลักสูตรที่เน้นการศึกษาด้านปรัชญา มนุษยศาสตร์ และจิตวิทยาการเรียนรู้ จึงเป็นแกนกลางที่สำคัญ การสอนภาคปฏิบัติควรมีการปรับปรุงให้ฝึกปฏิบัติในโรงเรียน ควรจัดระบบครูพี่เลี้ยงให้ชัดเจน ; การพัฒนาคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ อาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ควรเป็นผู้มีประสบการณ์จริงในการสอน หรือต้องทำงานวิจัย มีกองทุนให้ศึกษาค้นคว้า มีระบบแลกเปลี่ยนระหว่างอาจารย์ให้มหาวิทยาลัยเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ; การพัฒนาครูประจำการ ต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเข้าสู่ระบบ มีการประเมินทุกๆ 5 ปี และการพัฒนาตลอดชีวิต จัดระบบแรงจูงใจให้ครูทุกๆ คน รู้สึกว่าต้องพัฒนาตนเองตลอดไป จัดระบบ "On the Job Training" มีระบบครูพี่เลี้ยง ครูชำนาญการหลัก (Master - teacher) ; การจัดสมาคมวิชาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองในแต่ละสาขาวิชา ปรับให้การสอนมีมาตรฐาน พัฒนาวิชาชีพและยกระดับมาตรฐานจริยธรรมของครู

จุดเน้นที่ 5 การปฏิรูประบบการบริหารการจัดการด้านการศึกษา ปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เป็นการแข่งขันกันในระบบเปิดเสรี การบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องการเงื่อนไขที่แตกต่างออกไปจากเดิม การจัดองค์กรที่มีสายบังคับในแนวดิ่ง ยึดยาดล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ ควรจัดในแนวนราบ การแบ่งหน่วยงานเป็นหน่วยงานขนาดเล็ก แต่มีคุณภาพ ใช้เทคโนโลยีสูง และทำงานเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน คูจะเป็นรูปแบบของยุคสมัยใหม่ ระบบการบริหารงานการจัดการของสถานศึกษา จึงต้องจัดรูปองค์กรเป็นแบบแบนราบ มีสายบังคับบัญชาเพียงอาจารย์ใหญ่เหนือขึ้นไป 1 ชั้น ส่วนคนอื่นๆ ก็เป็นเพียง "หนึ่งในพวกที่เท่ากัน"

สรุปได้ว่า สังคมไทยในยุคของโลกาภิวัตน์ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมากมายทาง เทคโนโลยีทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว การเผชิญหน้าระหว่างคนในยุคสมัยหนึ่งกับปรากฏการณ์ของสังคมอุตสาหกรรมและสังคมข่าวสารของอีกสมัยหนึ่ง ย่อมนำมาซึ่งปัญหาและความสับสน การศึกษาเท่านั้นที่จะเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับหรือปฏิเสธ

การให้การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจึงเป็นภาระกิจที่สำคัญอย่างยิ่งยวด ถึงเวลาแล้วที่จะต้องหันมาดูระบบการศึกษาของเราว่าสอนให้คนคิดอย่างมีเหตุผลหรือสอนให้จำแต่ข้อมูล ข่าวสาร ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนของเราทุกระดับ ไม่ยกเว้น แม้แต่อุดมศึกษาว่าเป็นกระบวนการของปัญหาหรือกระบวนการป้อนข้อมูล เราต้องถามตนเองอยู่เสมอว่า นักศึกษาของเราเดินออกจากห้องเรียนไปด้วยความงุนงงหรือด้วยความสว่างไสวในจิตใจด้วยความเบิกบานหรือด้วยความเหนื่อยหน่ายและเอือมระอา ครูอาจารย์ต้องถามตนเองว่าทุกครั้งที่มีบทเรียนเกิดขึ้น บทเรียนให้ความหมายและการเรียนรู้หรือไม่ การปฏิรูประบบการศึกษาทั้งด้านปรัชญาการเรียน การสอน หลักสูตร การสอนระบบการเรียน ระบบการทดสอบ การประเมินผลการบริหารและการจัดการ อย่างเป็นระบบ จะเป็นแนวทางการปฏิรูปเพื่อปรับปรุงการศึกษาของไทยให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะในยุคแห่งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ได้อย่างตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ปรัชญาการศึกษาที่สำคัญทั้งต่อผู้เรียนและครูผู้สอน ดังสำนวนที่ว่า "Who dares to teach, Must never cease to learn" (ผู้ที่กล้าสอนต้องไม่หยุดการเรียนรู้)

เอกสารอ้างอิง

วิชัย ต้นศิริ, วิสัยทัศน์ของสังคม และการศึกษาไทยยุคโลกาภิวัตน์, วารสารการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี ปีที่ 29 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน - พฤษภาคม 2538, P. 3 - 27

_____ ภาวะวิกฤตการศึกษาไทย และข้อเสนอเพื่อการพัฒนา, เอกสารการสัมมนา โครงการ การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ธนาคารโลกไทย

ศ.ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต, การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : เสริมสร้างสมรรถนะไทยในประชาคม ก้าวมันทันโลก เอกสารปาฐกถา ณ ห้องประชุมสวนนิตย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1 ก.พ. 2538

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ : อาจารย์ดวงรัตน์ ศรีวงศ์คณ

การศึกษา : Master of Science (Educational Media)

การทำงาน : ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจพ.

Educational Systems in the Global Era

Tuangrat Sriwongkol

For this decade, globalization has been making the world smaller. There is more co-operation and greater competition in many aspects. The educational system must provide factors for creating better cooperation by developing the quality of population, manpower, information technology, management systems, and providing a higher education to the population. We should emphasize life-long education and academic excellence. The quality of education is the main precursor of academic excellence. We should diversify the opportunities that lead to equality in education, as well as develop educational structures and management systems to be more flexible and effective.

The quality of education is based on the curriculum, the teaching and learning system, and the assessment. Teachers are the main factor in developing the quality of teaching and learning systems. Educational leaders at the ministry level always pay attention to the size of the increase of educational projects instead of the quality. There are some factors that make the management of educational systems meet the quality needs.

First in importance is the educational philosophy to prepare people to be able to learn in life-long education effectively. We should emphasize the competencies and skills of the learners that enable them to gain further knowledge by themselves after they finish each level of education. These competencies and skills may be called "Portable Skills". These consist of language ability in both Thai and English for use as a tool to increase knowledge for life-long education ; skills in mathematics, computer and science which are the basis for the technology

which is an important factor in business and management organization; and skills in analysis and synthesis. We should use the method of sharing ideas by discussion, by using the "tutorial method", and students should study texts, books and reference materials before coming to class. We should make students analyze at both the macro and micro levels. This is the basis for preparing the students to be self-learners in the future.

Now, knowledge changes so fast to keep up with the changes of economy, society and technology. Students who graduated from the old school and university system, cannot catch up with the changes and will be out of date. There is a need to develop the education and learning systems of people in this society to be life-long educational systems. There are three components for this : hardware, software and peopleware.

The hardware component is the telecommunication, computer and library system. There should be many channels of educational television and radio programs provided for children and adults at elementary, secondary and higher educational levels. The programs should be provided 24 hours. There should be libraries providing books, texts, documents, and information in the format of video and audio programs. There should be a network for connecting all information centers as mentioned above.

Software is information, content in cassette tapes, documents and computer programs. Producing educational software, may be harder than producing hardware. There should be a precise policy to let government and business develop software e.g. we should have centers of interpretation and centers of producing texts and documents on various subjects. There should be co-operation between institutions responsible for hardware and software. The Government should adjust tax standards to motivate the printing business to invest in educational material.

By peopleware, we mean members of society who want to learn. It is difficult to create a society of learning. We need to build up an attitude of learning and make the learning enjoyable and valuable for life. We must develop teaching and learning systems, both inside and outside schools. We should motivate teachers to further their studies and bring back the knowledge to develop their careers. There is a need to stimulate the academic atmosphere and academic communities both within schools and outside. We should stimulate society to have academic clubs or associations and encourage television and radio stations to provide educational programs. We have to motivate educational institutions to accept the achievement of learning

by informal systems and self-learning as adequate proof of academic ability in order to provide equal opportunity for everyone to get additional training.

The second important need is to develop the content to suit the learners and situations. For higher education, after finishing the four year curriculum, students should be capable of undertaking basic research. They should not need to wait until finishing their masters degree. At doctoral level, there should be more encouragement of research.

Our third emphasis is on testing and assessment. At present, the testing and assessment systems use too much multiple choice questioning. This technique emphasizes on memorizing content. We should use open- ended questioning and allow the students to share their ideas by doing projects, presentations, essay writing and discussions to analyse the problems.

Our fourth point is the revolution of the teacher education system. The teacher is the most important factor for developing the quality of teaching and learning systems. Teacher here means the instructor or lecturer in the university, teacher in school, teacher of informal education, life-long education, and distance learning. The themes of the revolution of teacher education which have already been approved by the ministerial committee are the recruitment of high achievers, good attitude and personality to be a teacher, development of salary level, progressive promotion and better working conditions to motivate people to come into this profession. The training curriculum needs adjustment to prepare people to be able to work with different situations. This new curriculum should emphasize the philosophy, humanity and psychology of learning. Internship in schools should be properly practised and supervised. We should develop the teacher trainers of the schools of education, instructors in these schools should have teaching experience or research experience. An teacher exchange program should be set up between schools of education. We need to provide a training program for in-service teachers and provide assessment every five years. We should provide for the development of life-long education, provide the motivation for every teacher to develop themselves and provide "on the job training". We need to set up a professional teachers association. Setting up this kind of academy would promote teaching standards, professional development and ethical standards.

The fifth point is the revolution of educational management systems. At present, there is free competition in economics and technology. Effective administration and management now

require a totally different style than in the past. Management in the vertical style takes too much time and is inefficient. We should change to a horizontal style using small organizations with high quality of work and technology. Networking is seemingly an essential format for this new era. Educational administration and management should use a horizontal style. There should be only one head such as the president or the school head, others are just equal.

In conclusion, Thai society in the global era has to cope with many changes in technology, economics, politics and culture. The placing of people from one era into another era of industrial and information technology has brought many problems and much confusion. Only through education will the process of development be understood and accepted or rather than the changes be rejected.

Providing quality education is the most important requirement. It is time to examine our educational system. To see whether it prepares people to think rationally or to simply memorize information. It is time for us to analyze the teaching and learning process at every level of education, especially in higher education. To find out whether it is a problem analysis process or a information delivery process. We have to ask ourselves whether our students go out of the classroom with an improved mind or with confusion and boredom. Every teacher should ask themselves whether every lesson has given some meaning and learning to the students or not. The education revolution in the philosophy of instructional systems, curriculum, teaching and learning systems, testing and assessment systems, and the administration and management system will improve education to suit the changing technology. Efficient life-long education is the most important philosophy for both the learners and teachers; as we say **"Who dares to teach, must never cease to learn"**.